

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,

a lap szellemi részét illető közlemények az

ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ

czimzendő.

A hirdetési díj szabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Paget János**; **Berde Áron**, **Szentgyörgyi József**, **Vörös Sándor**,
felelős szerkesztő: **Szabó Sámuel**,

Tartalom: Jön a phylloxera. Szabó Sámuel. — Gazdasági kísérletek. Gálfi S. — A szőlőtrágyázás legczélyszerűbb módja. Gábor József. — A k.-monostori juhnyírásról. — A kert szakosztály 1880. évi működése, I. Szentgyörgyi L. — Műszavaink érdekében. Fekete Lajos. — Szer, a dobkór ellen. — Egyveleg. — Értesítés az állati betegségekről. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak — Hirdetések. —

Jön a phylloxera!

Országos csapás közelít: Magyarország szőlő-telepeit vég pusztulás fenyegeti.

A minő rémes volt 600 év előtt az országon végig futó vészkiáltás: jön a tatár! ahhoz hasonlít most cikkünk fölrirta.

Eddig rendesen pipázva olvasgattuk a szőlőlugas hűs árnyékában: miként küzd a nemes Fracziaország: nemzetének szokott erélyével, a tudomány összes fegyvereivel egy parányi föld alatti férgecske ellen. Gondolhattuk: majd talál ő ki a mi számunkra is, míg a baj lassan felénk közelget, valami orvosságot, — mi aztán beveszük — ingyen. Fájdalom itt is betölt rajtunk: kárán okul a Magyar!

A baj már több helyt, országunk szívében lappangott s nekünk sejtelmünk sem volt róla.

A legközelebbi napokban, az eddig meglepett területekhez kettő járul: **Verscez** és **Táhi-Tótfalu**. Verscezen van Magyarország legnagyobb szőlő-területe egy tömegben, mely meghaladja az 5000 holdat; Tótfalu pedig Szent-Endre közelében, a Duna jobb partján Budáig terjedő nagy promontorium közepén fekszik.

A Tótfaluba kiszállott vizsgáló biztos jelentése szerint: ott a baj már 8 év óta (!) meg van; egész táblák vannak kiirtva 180 holdnyi területen, de a lakosok a pusztulást fagnak, szőlő-ragyanak stb. tulajdonították s elhanyagolták.

A Borsodmegyei Szendrőbe gr. Csáky megtámadott szőlőibe, honnan a közel Hegyalja van fenyegetve: most szállott ki egy országos bizottság, köztük van K.-Monoslorról, Erdély

legkifünőbb szakértője: **Dr. Szaniszló Albert** is; onnan is az a hír szállong, hogy ott is éppen 8 év óta pusztít a phylloxera! . .

Az erdélyi gazdasági egylet s a Kolozsvárt mult év novemberében alakult és jelen év tavaszán önmagát kiegészített phylloxera bizottság hónapok óta sürgeti a szükséges előkészítő lépéseket.

A gazd. egylet még 1879. nov. 1-én kelt feliratában indítványba hozott Monostoron, **Dr. Szaniszló** vezetése alatt jelen év tavaszára, husvét hetében egy rövid phylloxera tanfolyamot s ki is választotta és elkészítette a meghívandók névsorát, többnyire a különböző vidékek közélettanodái tanárai közzül válogatva, kik tanulmányaik végén a szükséges gyakorlati ismeret kedvéért, meglátogassák Pért s így ott „a helyszínén teshessék meg a semmiféle elmélet által nem pótolható gyakorlati tanulmányokat.“ Az egész tanfolyam és kirándulás mintegy 8 — 10 napra, összes költségei 400 frtra voltak számítva.

A miniszterium az elméleti tanfolyamot engeőlyezte ugyan f. é. január 27-iki leiratában, de a gyakorlat céljából teendő tömeges kirándulás ellen kifogásai voltak. Tavasz nyilatával aztán, ápril 20-án kezdve a kolozsvári phylloxera-bizottság vette kezébe az ügyet s hasonló szellemben, a Kolozsvár városi hatóság útján tette meg fölterjesztéseit, melyekben sok hasznos gyakorlati indítvány foglaltatik; de azokra válasz még ez ideig nem érkezett.

A mi phylloxera bizottságunk legközelebbi, május 30-iki felterjesztésében azon újabb kérelem foglaltatik, hogy legalább a közelebbi nyári és őszi hónapok idejére egy rendes fizetéssel ellátott szakegyén állíttassék fel Kolozsvárt, ki a gyanus erdélyi szőlőtelepeket nyár folytán több ízben meglátogassa.

Felterjesztéseinkre gyors választ és intézkedéseket sürgetünk, mert a késlekedésből nagy veszedelem származhatik.

De csak a hivatalos intézkedésekkel meg nem elégedhetünk; segíts magadon s Isten is megsegít! Minden gazda személyes érdeklődésére és részvételére van szükségünk.

Különösen gyanus minden oly telep, hová a közelebbi években 10 évre vízaterjedőleg Klosterneuburgból vennyigéket hoztak. Ugy látszik onnan érte országunkat a legnagyobb veszedelem.

A mostani időszak, a baj észrevételére legalkalmasabb; a ki csak szőlejében sárgás foltokat vesz észre s az ilyen beteg tökéek vékonyabb gyökérzetén gumós dudorodásokat: tegyen rögtön jelentést.

Száz ezrek és a gazda szeme örködjék mindenütt: csak így fojthatjuk el a bajt csirájában.

A szőlő-vesszőkkel való kereskedés pedig tiltassék el az egész országban s a tilalom legyen épen oly szigorú, mint a pestis vagy marhavész ellen.

Igy talán még megmenekszünk! . .

Szabó Sámuel.

Gazdasági kísérletek.

A gazdászban egészen az újabb időkig nem volt más oktató és tanácsadó, mint egyedül a tapasztalás. De nem igen régen tért foglaltak a fölmvelési vegytan és növény élettan mint gazdasági segédtudományok. Azután gyakran megtörtént, hogy a tapasztalás által elfogadott szabályokat a tudomány helyteleneknek ítélte és útba terelte, vagy pedig a tapasztalás döntötte meg a tudomány egy-egy állítását és ez igen jó vitatkozás volt, mert a homályos nézetek tisztultak. A tudományos elmélet alkalmazásának tetőpontra emelkedése a gazdászban azon időre esik, midőn Liebig földmvelési vegytana megjelent. Ugy hiszem, minden mivel gazda előtt ismeretes, minő általános feltűnést okozott e munka megjelenése. A gondolkozó gazdaközönség egy része ujjongott örömben, hogy most már világosan bepilanthat a természet nagy háztartásának titoktelyes méjjebe és hogy most már a tapasztalásnak ama sok bizonytalan s gyakran ellenmondó tantételeit félre lökheti; a gazdák másik része azonban nem sokat ügyelt Liebig fölvilágosításaira, vállat vont rá s tapasztalati útján tovább haladt. Félreértették, megsem értették, talán irigyelték s sokan gunyozkikket irtak ellene. Minden újításnak van barátja és elensége is. De azt tagadni nem lehet, hogy ő a tudományt jóval előbbre vitte s neve mindig tisztelben marad. Vele egy célra törekedve Stöckhardt Németországban, Gilbert, Johnston Angliában, Boussingault Franciaországban s mások sok becses kutatást tettek a vegytan segítségével s egy új korszakot alkottak a földmvelés természet-tudománya terén.

Azonban az idő kereke szüntelenül forog, a rendszerek változnak s minden évvel újabb elmék, újabb nézetek merülnek fel. Tény, hogy a tudomány mind nagyobb tért foglalva halad előre; de e mellett a gazdászban mégis nagy mérvben vagyunk a tapasztalásra utalva s bátran ki is mondhatjuk, hogy a gazdasági ismeretek valódi forrása kezdettől fogva a tapasztalás volt, melyből a tudomány is többet merített, mint megfordítva a tapasztalás ebből.

A gazdasági ismeretek legmagasabb oszményképe kétségtelenül a tudományos elmélet és tapasztalás teljes harmóniájában található fel.

A gazdasági tudomány tehát nem is egyéb, mint a gyakorlati tapasztalatok, essentiája. A természet titkainak fölismérésében ezen célra törekszik az emberiség és ennek elérésére még hosszason kell fáradoznia a gondolkozó gazdának.

Míg a vegytan és szervi-élettan buvárai folyvást újabb, meg újabb felfedezéseket tesznek s azokból fontos következtéseket vonnak le, addig a gyakorlat gazdája nem tehet okosabbat, minihogy szünet nélkül újabb tapasztalatokat gyűjtsön.

De e tapasztalat gyűjtést nem szabad a véletlenre bízni, ezt leghelyesebben csakis célzatosan irányzott kísérletek által lehet elérni.

Okszerű kísérletek által kényszeríthetjük a természetet, hogy törvényeiről és titokzatos működéséről nekünk egy-egy fölvilágosítást adjon és ha egyelőre kétes, vagy homályos lesz is e fölvilágosítás, újabb kísérletekben kérdésünket mind addig ismételjük, míg megérhető világos feleletet nyerünk.

A gazdasági kísérletet megteheti akár mely értelmes gazda. De leginkább megtehetik a gazdasági tanintézetek és gazdasági egyesületek. Mily fontos, tanulságos ágát képezhetnék az ily kísérlettételek a hiányzó megyei és a Kodolányi által javasolt községi gazdasági egyletek tevékenységi terének!

Valamely növény termesztésével próbát tenni kötelessége volna minden gondolkozó gazdának, mire ezennel e lapok útján föl is hívjuk t. gazdatársainkat. Férfiass akarat mellett nem nagy dolog. Fű, fa, olaj, főzelék vagy bár mely más maggal, homokos, meszes-mávgás vagy agyagos talajban — csak célzatosan, csak próbáljunk, a siker el nem marad.

Kísérlettételnél szem előtt tartandó az, hogy egy gazdane tegyen kísérletet sokféle tárgygyal, hogy ez által erejét gyöngítse, csak kis körben mozogjon; hanem aztán a minék fog, annak embere legyen, azt egész figyelmebe s különös gondozásába részesítse.

És határozottan állítjuk, hogy ha egy értelmes gazda ily módon éltebe csak egyetlen kétes kérdést is tisztába hozott, eléget tett, mert a gazdász mezején egy vivmányt tett, mely által százszor többet ért el, mint az a ki a gazdász összes birodalmában mindig ide s tova kapkod, százféle próbát kezd s végre is egyetlen kérdést sem képes felelteni.

A kísérletek végrehajtása nagy pontosságot kíván s az elért eredményeket valamely szaklapban szigorú lelkiösmertességgel kellene közölni. Oly kísérlet eredményét azonban — mely fölületes, homályos, melynek valódiságáról, helyességéről telyes meggyőződésünk nincsen — jobb elhalgatni, mint hirdetni, mert ez többet ártana, mint használna.

Továbbá a kísérleteket minél több versen kell ismételni, hogy belátható legyen, valjon az elért eredmények hasonlóké egymáshoz s e mellett még, hogy a kívánt természeti jelenetek vagy eredmények annál szembetűnőbbek legyenek, czélszerű összehasonlító kísérleteket is eszközölni.

Jóllehet fennebb azon elvet mondtuk ki, hogy minden gazdának kötelessége volna valamely kulturnövény termesztésével gazdaságában kísérletet tenni; ámde ez alatt nem azt értjük, hogy tehát az összes gazdasági kísérletügy egyes gazdákra bizassék. Mert egyesek által gyakran vagy a kellő szak-

ismeret, vagy a kellő lelkiismeretesség hiánya miatt a kísérlet rosszul, hanyagul hajtatik végre s ez esetben természetesen az eredmény sem lehet jó, megbízható.

Ezen okoknál fogva tehát leginkább óhajtánók, ha a gazdasági kísérletek ügyét a gazdasági tanintézetek és gazdasági egyletek vennék kezökbe s azt vezetni egyik legfőbb feladatuknak ismernék. E tárgyban — mint tekintély — a porosz országos gazdasági egylet elnöke Beckedorf az egylet egyik évkönyvében így nyilatkozik: „a mezőgazdaságot egyik hivatása a természet megismerése. A természetet nem az ő esetleges alkalmi nyilatkozataiból tanulhatjuk ismerni, hanem ama világos értelmű feleletekből, melyeket a hozzáintézet határozott kérdésekre mindig válaszol ad. Ezen kérdések pedig egyenesen az értelemmel tervezett, végrehajtott, gonddal ismételt és ellen kísérletekkel kipróbált beigazolt gazdasági kísérletekből állanak. Tehát mindenképp felett ezekben rejlik a földmivelés tudományos fölvirágzásának alapja és a gazd. egyletek s intézetek lehetnek azon fő tényező, melyek ez alaphoz a kellő anyagot összehordani leginkább hivatva vannak!“

A földmivelés gyakorló terén még számtalan oly kérdés van, melyek nincsenek megfejtve s csakis kísérletek által lehetnek megfejthetők. *)

Gálfi Sándor.

A szőlőtrágyázás legczélszerűbb módja.

A szőlőtrágyázás módjára nézve különféle eljárások vannak szokásban, legtöbbször az alul trágyázást használják oly képen, hogy közvetlenül a szőlőtörzs mellett gödröt ásunk egészen a gyökerekig és azt trágyával félig megtöltve földdel befedik. Az ilyen trágyázás keveset használ, mivel a növény a fel nem bomlott trágyát fel nem veheti, annak csak szervesen bomléka vízben feloldva szivódhatik fel és juthat a venyigébe a sejteken keresztül.

De ha a rothadás után a trágya anyag felvehetővé is válik, nem a vastagabb gyökerek, melyekre a trágya tételt, hanem annak távolabbi vékony rostjai, a hajszálgökerek bírnak tápfelvő képességgel és így a felbomlott trágya anyagból csakis a függélyesen lefelé menő és jelentéktelenebb gyökerek vehetnek fel keveset, legnagyobb része pedig az altalajba szivárog.

Továbbá a gyökerekre közvetlen rakott csak kissé nyers trágya is igen káros hatással van, mivel:

1. A csomóba rakott és földdel bezárt nyers trágya oly heves erjedésnek indul, hogy az abból fejtett melegség a gyökereket s magát a szőlőfa törzsét is megtámadhatja.

*) Közöltük a fennebbi cikket azon megjegyzéssel, hogy a monostori tanintézet által tett kísérletek közlését éppen cikkíró által fejtegetett okokból kezdtük meg és azon óhajtással: vajha kísérleteket tevő gazdáink, tapasztalataik eredményét nem tartanák magoknak hanem közölnék a gazdasági lapok hasábjain, mások tanulására.
Szerk.

2. A heves erjedés következtében nagy mennyiségben fejlődő ammonia és salétrom sav is ártalmas a gyökerekre.

3. A trágya rothadása a közvetlen érintkező gyökereket is rothadásba hozza és előidézi a sárgaság betegségét, mi a szőlőgyökér rothadásából is származik.

4. A rothadó szerves-testeken mindenféle gombanövények ütnek tanyát, melyek az ép növényrészeket is megszokták támadni és szintén az előbbi betegséget idézik elő.

Némelyek, az alul-trágyázás helyett, a szőlőföldjét is, mint a szántóföldet csak felül behintve trágyazzák. Az ily trágyázás a szőlőfának betegségeket nem okoz ugyan, hanem ennek is megvannak káros oldalai; ugyanis:

1. A trágya felbomlásából származó légnemű tápanyagok nagy részt elillannak s a szőlőfa csakis a trágyából megmaradt ásványi alkatrészeket nyerheti meg, ha azok is addig míg a gyökerekhez juthatnának, oldalos helyeken, az eső által le nem hordatnak.

2. Az ily trágyázás jótékony hatását előbb is a föld azon rétege éri meg, melyben a gyomok gyökerei vannak elterjedve s így a felül trágyázással nem a szőlőfa gyökereinek, hanem a gyomoknak kedvezünk, melyeknek irítása a kapálási költséget tetemesen szaporítja.

Miután tehát közvetlen a gyökerekre tett alól-trágyázás a szőlőfa betegségét előidéző káros hatással van; a felültrágyázás pedig sok trágya pazarlást és kapálási költséget okoz, nincs más mód, mint közép-utat találni: hogy a trágya a föld alá ásva el ne pazaroltassék és hogy a szőlőfa gyökereire közvetlenül meg se tétessék.

Leg czélszerűbb trágyázási módnak tartom a szőlőnél, ha a hegyen keresztben menő sorok között 35—40 cm. mély árkot ásunk s ezt trágyával félig megtöltve oly vastag réteg földdel fedjük be, mely alól a kapálás a trágyát a föld színére föl nem hozza.

A trágya minőségére nézve: mindenféle állati és növényi hulladék, istálló és árnyékszék trágya, marha-só, mész hulladék, korom, hamu, árok iszap, felvágott gyep szin, kifőzött törköly, felvagdalt venyige darabok halomra rétegezve s 1—2 évig rakáson hagyva a legjobb szőlőtrágyát szolgáltatják.

A trágya melegségét, a trágyázás gyakoriságát és az egyszeri trágya adag mennyiségét tekintve: a szőlő talajnál is meg kell tartanunk azon szabályt, hogy a kötött hideg talaj egyszerre erősebben és melegebb trágyával, de ritkábban; a ritka melegföld pedig kevesebb s hideg trágyával, de gyakrabban trágyázandó.

A szőlőtrágyázását a legczélszerűbben ősztől-tavaszig végezhetjük, midőn a szét bomlott trágya légnemű tápanyagainak elillanása által nem sokat veszít értékéből és a szőlő között is legkevesebb kárt okozhatunk; ilyenkor más szőlőművelet sem igen lévén, legolcsóbban végezhetjük.

Érdiöszeg.

Gábor József.

Pár szó a kolozs-monostori juh nyíratásról.

A kolozs-monostori m. kir. gazd. tanintézetnek Kardosfalván elhelyezett juhászata igen csinos kis juh állományt képez. A helynek égalyi fekvése, ámbár nem teljesen, de elég jól megfelel a juhok természeti sajátosságainak, mert alig számba vehető hátrányait kiegyenlíti lankás emelkedettsége; terjedelme s elég sűrű gyepszőnyege pedig jelenleg 568 drbra rugó juh-állománynak bőséges táplálékot nyújt, míg az alatta folyó „Nádas“ patak, itatásra a legnagyobb szárazságban is elég vizet ad.

E hó 8-án volt alkalmam ezen juhászatot megnézni s épen akkor, midőn a juh nyíratás javában folyt. Ugy hiszem, olvasóinkra nem lesz érdektelen, ha a nyíratási adatokat közzé teszem.

Mint fennebb említém: 568 drb juh-állomány; ebből azonban az idei bárányok és egy néhány merinó (221 drb.) nem jött jelenleg nyíratás alá, hanem csak a többi 247 öreget és 2-od évit szabadították meg, nehéz bundájoktól. A tenyész anyag 3 fajt képez, nevezetesen: 1) a legnagyobb rész közönséges erdélyi paraszt, 2) Linkolnnal keresztezett erdélyi paraszt, 3) Oxfordshierrel keresztezett erdélyi paraszt. *)

A 347 drb-ból megnyíratott 104 drb. közönséges erdélyi paraszt anya; gyapjuja egyenként és összesen megmértetett s adott kilogrammokban:

10 drb juh egyenként: 2·3 klgrm; 2·2 kl.; 1·4 kl.; 2·1 kl.; 2·2 kl.; 1·3 kl.; 2·3 kl.; 1·7 kl.; 1·5 kl.; 2·0 klgrm. A 10 drb. összesen 19·0 klgrm; átlag tehát egy juh: 1·9 klgr.

Linkolnnal keresztezett erdélyi paraszt anya megnyíratott 64 drb. adott gyapjut a 10 drb. egyenként: 2·3 klgrm; 1·7 kl.; 1·9 kl.; 2·3 kl.; 2·3 kl.; 1·7 kl.; 1·7 kl.; 1·5 kl.; 1·9 kl.; 1·3 klgrm. A 10 drb. összesen 18·6 klgrm.; átlag tehát egy juh 1·9 klgrm.

Oxfordshierrel keresztezett erdélyi paraszt anya megnyíratott 49 drb. s adott gyapjut a 10 drb. egyenként: 2·1 klgrm; 1·9 kl.; 1·5 kl.; 1·7 kl.; 2·7 kl.; 1·9 kl.; 2·5 kl.; 2·2 kl.; 1·5 kl.; 1·3 klgrm. A 10 drb. összesen 19·3 klgrm; átlag tehát egy juh 1·9 klgrm.

Közönséges paraszt erdélyi 2-od évi megnyíratott 48 drb.; adott gyapjut a 10 drb. egyenként: 1·5 kl.; 1·7 kl.; 2·1 kl.; 1·5 kl.; 1·7 kl.; 1·3 kl.; 1·5 kl.; 1·9 kl.; 1·2 kl.; 1·6 klgrm. A 10 drb. összesen 16·0 klgrm.; átlag tehát: 1·6 klgrm.

Linkolnnal keresztezett erdélyi paraszt 2-od évi megnyíratott 32 drb.; adott gyapjut a 10 drb. egyenként: 1·1 klgrm; 1·1 kl.; 1·7 kl.; 1·5 kl.; 1·0 kl.; 1·3 kl.; 1·1 kl.; 2·3 kl.; 1·2 kl.; 1·1 klgrm. A 10 drb. összesen 13·4 klgrm.; átlag tehát: 1·3 klgrm.

Oxfordshierrel keresztezett erdélyi paraszt 2-od évi megnyíratott 13 drb. adott gyapjut a 10 drb. egyenként: 1·3 klgrm; 1·5 kl.; 1·3 kl.; 1·5 kl.; 1·5 kl.;

*) E két utóbbira megjegyzem, hogy a keresztezésre használt Linkoln és Oxfordshier kós csak 1/2 vér.

1·5 kl.; 1·2 kl.; 2·0 kl.; 1·4 kl.; 1·8 klgrm. A 10 drb. összesen 15·0 klgrm.; átlag tehát: 1·5 klgrm.

A 15 drb. köz. erdélyi paraszt kós gyapju hozama átlag 2·5 klgrm. A 13 drb. 1/2 vér Linkoln kosoké átlag 2·8 klgrm. A 9 drb. 1/2 vér Oxfordshiereké pedig 2·2 klgrm.

Ha most egy futó pillanattal visszatekintünk s a gyapju hozamok átlaga szerint akarjuk megítélni, melyik tenyész anyag czélszerűbb? határozott választ adni nem tudunk, mert az átlagok eltérése oly csekély, hogy azt még a tisztátalan gyapjunál tekintetbe nem vehetjük.

Amde a gyapju finomsága is igen nagy szerepet játszik s e tekintetből már inkább ítélhetünk. Ugy láttam, hogy a Linkoln és Oxfordshire keresztezettek finomabb, ruganyosabb és igen szép fésűs gyapjut adnak s metermázsájának ára bizonyosan 5—10 frittal több leand, mint a közönséges erdélyi paraszt juhok gyapja. Szerény véleményem tehát oda irányul, hogy az említett két keresztezés, gyapju hozam és minőség tekintetben is elsőb helyet érdemel. *)

Az a pár merinó, mi — nem mint tenyésztésre fenntartott anyag, hanem a régi törzsjuhászatból megmaradva szerepel alig jöhet szóba s különben is nem nyíratattak meg s így fölösleges róla szólni. Azonban szabadjon azt megjegyezni, hogy azon a pár darabon is észrevehető az acclimatizálódás, a mennyiben speciális tulajdonaiból sokat vetkezett le: gyapja hosszabb és durvább lett mint valódi hazájában.

Egy monostori.

Az „Erd. Gazd. Egylet“ kertészeti szakoszt. 1880-ik évi működése.

I.

A szakosztály szokott üléseit ez évben is a szerda napok délutánján, határozta megtartani, — e lapok tisztelt olvasói által már ismert nagyérdemű elnök id. Bodor Pál és lankadatlan buzgalmu tagjai közreműködése mellett; — mely utóbbiak száma az új évben Nagy Lajos tanár és Tóth Tamás személyében két jeles taggal szaporodott.

A jan 7-ki ülésben — dióhéjba szorítottan — számot adott a jegyző a szakoszt. múlt évi viselt dolgairól, mely alkalommal 20 féle alma, — körte izlettetett Béli Gergely főispán ur jelenlétében, kinek nagyon kitűnő Loan párménje és Tiroli rozmarinja — Vörösmartról — s Korbuly Bogdán ur nagyszerű Hardenpont téli vajoncza = Kronprinz Ferdinand, vívták ki társaik fölött az elsőséget.

Igen elismerteknek nyilvánított még, elnöktől: Blenheimi pepin, Ananász renet, Téli piros Calvil, Drapd'ore = Oberdieck czuk. renet, Angol téli arany parmén, Marosszéki piros párizs és erdélyi finom Narancs alma.

Ez ülésben lépések tétettek, hogy id. Bodor Pál és Brassai — Kronstädter — József nagybecsű gyümölcstelepeik leíró

*) Szívesen vennők az arról szóló adatokat: állják-e annyira az égalyi változásokat a keresztezettek, mint a közönséges paraszt juhek? mekkorának mutatkozott köztük az átlagos halandóság?

catalogusa egy-egy példánya az utókor hasznára — tulajdonosaik által — a szakosztály birtokába jusson. A tekintetben is intézkedés tétetett, miszerint Gündisch Péter disznói polgár és gyümölcsész kitűnő gyümölcsészetéből, a töle izlett Reppiner, Steinapfel és Rotherkronapfel almákból ojtógalyak szereztesenek a köztelek részére.

Az ülés végén elismerő köszönet szavaztatott jegyzőnk multévi működéséért s továbbra is felkérte a szakosztályi jegyz. teendők vitelére.

A jan. 14-ki ülésben egyéb tárgyak elintézésén kívül izlettetett Gáspár János tanfelügyelő ur maroscsucsa gyümölcs-telepéről 3 féle igen jeles körte, melyek mint névtelenek küldettek be 1, 2, 3 számmal jelölve s kitűnt, hogy a 1-es Josephine des Malines, a 2-ös szám d'Argenson s a 3-as új Fulvia; továbbá Szabó Sámuel Manua Colmár, id. Bodor Pal Sza c s v a i t a f o t a, Parker kormos, Londonipepin, Foederal pármén s Borsos almája, ez utóbbi szintén igen szép és jó példányban Szentpáli Ignác ur ar.-polyáni jeles gyűjteményéből, Fekete Pál „szőkefalvi — kékalma — magoncza“, mely nagyon érdemes a széles körű elterjesztésre. Végül egy kitűnő szőlő-ujdozság id. Bodor Páltól: Mathiasz-féle Chasselas, Izabella.

Jan. 21-én elnök Loas pármén, Niemann ren., piros párménje és Dóyenne d'hiverje = brüsseli perg. tűntek ki.

Jan. 28-án megjelöltetett a 29 féle erdélyi ősi almafaj, mely a folyó évi Erd. Gazda 13-ik számában napvilágot látott s mely később a kitűnőkép ajánlott m u n c s e l i r e n. almával 30-ra egészítettetett ki; továbbá Ritter G. és Szentgyörgyi Lajos tagok megbizattak, hogy a köztelki leltározást hajtsák végre s egyszersmind az ott észlelt fagy-károkról tegyenek jelentést. Ez ülésen fogadtatott el s emeltetett határozattá azon indítvány, miszerint a híres belga — különösen körte — magonczozó Gregoire Nelis gyümölcsésszel lépjen a szakosztály correspondentiába s kezdeményezésül küldje meg neki erdélyi ősi almáink még kapható egyes példányait némi viszonzásául egyszersmind azon 400 félélt meghaladó körte gyűjteménynek, melyről már egy alkalommal megemlékeztünk és a melynek oroszlan-részét „mi“ s a többi a déési és beszterczei ügytársaink élveztük izleléseinken.

Az általunk izlett 206 féleből sok volt nagyon gyenge, de voltak igen finomak is, legjelesebbeknek pedig a 118—148-sok találtattak, melyek mint egészen új magonczok számos társaikkal együtt várják a „megkérésztelést“.

Ez ülést dr. Berde Áron tagtárs, helyettes elnöklele mellett a Baumann-renet, Batul és Sterksmannkörte jeles gyümölcsök izlelései zárták be.

Szentgyörgyi Lajos.
szakoszt. jegyző.

Műszavaink érdekében!

T. szerkesztő ur! Beccses lapja 23-ik számában „az elfagyott vagy egérrá gott fákrol“ czimű cikkben egy kifejezésen akadtam meg, mely, hogy irodalmunkba magát be-észkelje: nem engedhetjük. Ez a „fa-fehérrnyo“ szó.

A különben sem valami szerencsés szót: fehérnyo ugy is már két különböző tárgy megnevezésére vették igénybe részint vegyészünk és növény physiologusaink (albumen), részint pedig a növény alaktanban (magfehérrnyo, Endosperm) s így két különböző fogalom megnevezésére lévén használva, félreértésekre ad alkalmat.

Annál nagyobb lenne a zavar, ha még egy harmadik fogalom megnevezésére is alkalmaznók. Mi erdészek a fatörzs külső rétegeit, néha azouban czekekkel együtt a belsők által is képezett, fehér, vagy legalább mindig igen világos színű fát, melyet a német „Splint“, a latin „alburnum“ szóval fejezik ki, régi időtől fogva „szijácsnak“ nevezzük.*) Némely fának, pl. a füz, nyír, eger, juhar, gyertyán, bükk s még másoknak fája egészen szijácsból áll; másoknál ellenben a törzs belseje szárazabb és setétebb szint öltött és a nedvek vezetésére való képesítését elvesztette.

Ezen, a törzs belsejét alkotó fát a német „Kernholz“ a latin „duramen“, mi magyar erdészek pedig „gesztenek“ nevezzük s kérjük a tisztelt magyar gazdaközönseget is e szavaknak szives elfogadására, hogy egymást megért-hessük.

Selmez, 1880. június 10-én.

Fekete Lajos.

Praktikus szer, a dobkór ellen.

Miután a gazda igen gyakran jó abba a szomorú helyzetbe, hogy vigyázatlanság miatt szarvasmarhái a luczerna, lóher stb. nagy mennyiségben étele következtében felpuffadnak — dobkórba esnek, mi rögtöni segítség hiányában halálos kimenetelű — nem lesz érdektelen, ha egy igen praktikus szert ajánlok, már csak azért sem, mert a nagyon elterjedt szuróc-sap (troakar) az állatot megkinozza úgy, hogy gyakran hetekig nem lehet használni s esetleges rossz alkalmazása genyesülést vonhat maga után s bizony akkor nem egyhamar lesz járomba fogható, talán épen a legszorgosabb munka napok alatt az ökor.

A dolog lényege ebből áll: veszünk — ha az állaton a felpuffadás mutatkozik — egy darab friss fűzfa galyat s arról ujjainkkal a hancsot lehuzzuk; ekkor a fán mutatkozó kesernyész mézgás anyagot egy késsel levakarjuk s azt 2 deciliternyi pálinkába tesszük s miután jól felkavartuk, az ökor szájába öntjük. A mézgás anyagból annyit kell venni, mennyi a pálinkán jelentékeny szín-változást okoz.

Mult ősszel két dobkóros állatnál ezen gyógyszer alkalmazása K.-Monostoron, szépen sikerült.

Egy monostori.

*) Mi a hancs szót a fatörzs külső rétegei elnevezésére még jobbnak tartjuk. Némelyek hárs-nak is nevezik a legifjabb kéregnek és legifjabb fának rostos szövedekét. A Splint kifejezésére a szinfa, a setétebb szint váltott belső rész (Kernholz) számára a bólfá vagy cseter (csötör) fa több vidéken közhasználatban van. A szilvafánál ez a két rész igen jól megkülönböztethető.

Szerkesztő.

Értesítés a ragályos és járványos állati betegségekről 1880. június hó 7-ig.

M e g y e	K ö z s é g	Az állatok faja és darabszáma	A kór megnevezése	Eihullt vagy gyógykezeltek
Alsó-Fehér	Vizakna	1 szarvasm.	lépfene	elhullott
"	Tövis	1 "	"	"
"	Táté	1 "	"	"
Brassó	Feketehalom	1 ló	lépfene	"
Maros-Torda	Tófalva	1 "	bőrféreg	kiirtott
Torda-Arany	Torda	1 "	takonykór	"

Horvát-Szlavonországban uralg a marhavész a károlyvárosi alispánság területén Prilisce, Jancani, Paka, Polje, Rosopajnik és Klanac nevű községekben; nyúlragály kiűtött a marhavész ugyanazon alispánság területén Pravolina és Mathe nevű községeiben.

A horvát-szlavon katouai határörvidéken uralg a marhavész az ogulin-szlunini kerület Otok, Ostaria, Ogulin, Brezovac, Bassard és Svakavac nevű községeiben.

Magyarország területe marhavészmentes.

Egyveleg.

— A káposzta bolha ellen a „Nép kertészé”-ben a következőket olvassuk: Három évi kísérletem után sikerült a káposztáról a balhákat elűzni, következő szerrel: Egy közép nagyságú öntöző kannába egy kis kanálra való petroleumot öntünk, vízzel tele töltjük s jól összekeverjük; ekkor fel kell tenni a rózsát (az öntöző apró lyuku szűrőjét) és minden egyes palántára annyit önteni, hogy a víz a palánta tövénél a balhákat összehordja, melytől rakásra döglének. Ezen öntözést harmadnaponkiat háromszor kell ismételni. Azonban jól vigyázzunk mert ha felesleg a petroleum, akkor a palántát öli meg **Mohácsy József**, v. m. kertész.

— Borkivitel Dél-Németországba. Dél-Németországban eddig tekintélyes mennyiségű francia bort fogyasztottak. Minthogy a francia borok ára most tetemesen emelkedett és a Franciaország termelésében beállott esőkénést valahonnan fedezni kell; azért hazánknak új fogyasztási helyre van kilátása. Felhívjuk a hazai bortermelőket, hogy minden erővel és igyekezettel azon legyenek, miszerint ez új kiviteli helyet meghódítsák. A dél-németországi kereskedők jól fizetnek, de egyenlő és egészséges árukat kívánnak.

— A phylloxera újabb terjedéséről érkezett közelebbről tudósítás a földmívelési ministeriumhoz. Versocz város határában a pancsovai ut felé fekvő szőlőkben konstatáltatott. A kormány azonnal intézkedett egy szakértőnek a helyszínére kiküldetése iránt, kinek feladata egyelőre a vész hely kiterjedésének megállapítása.

— Borvásár lesz a kassai kereskedelmi s iparkamara kezdeményezésére ez év szeptember 1-én Kassán s ezzel kapcsolatban bor, szőlő és szőlőművelési, pinczekezelési szerek kiállítására is. A végrehajtó bizottság ez alkalomból azon kéréssel

járult József főherczeg elé, vállalná e kiállítás védnökségét s nyitná meg azt személyesen. A főherczeg megígérte, hogy e kérésnek eleget tesz.

— Az anyarozs ellen, a „Földmiv. Érd.” legutóbbi száma, következő eljárást ajánlja: 1. Használjunk tiszta azaz anyarozsmentes vetőmagot. A netalán benne lévő anyarozs-szemeket gondosan ki kell szedetni. — 2. Oly trágyát — gombahulladékot —, melyben életképes anyarozs van, ne használjunk. Azért a trágya megfertőztetésének elkerülésére, a kiszedett anyarozst nem kell a trágyadombra, hanem a tűzbe dobni, vagy pedig a gyógyszerésznek eladni. — 3. A meszgyéken, utak és árkok szélein termő füveket viritás előtt kaszáltassuk le. Mert a mézharmat ezeken, ha kiviritanak, legelőbb szokott mutatkozni, a honnan a rovarok által a rozsról és más kultivált füvekre is átvitetik; — azért látható, hogy némely rozsföld nagyobbbrészt, szélén van megtámadva, közepén pedig sokkal kevesebb az anyarozs, vagy teljesen hiányzik. — 4. Azon kalászokat, melyeken mézharmatot veszünk észre, szakítsuk le és vigyük haza megsemmisítés végett, nehogy azok által más egészséges virágok megfertőztessenek. — 5. Ha előbbeni gondoskodás daczára a vetéseken itt ott mégis fejlődött volna az anyarozs, szedjük ki, nehogy a földre kihullva, a következő évben a piros gombácskákat létrehozza. Ha a vetésben elkövetett hibánk következtében annyi anyarozs mutatkoznék, hogy azt belőle könnyű szerrel kiszedni nem lehet, ne hagyjuk túlélni a rozst, hanem arassuk le, még mielőtt az anyarozsszemek a kalászból kiestek volna. — A tapasztalat bizonyítja, hogy az anyarozs az elkésve viritó növényeken szokott nagyobb számmal fellépni. Azért alkalmazzunk a vetésnél oly eljárást, melynél fogva a rozsz egyformán fejlődve, az egész tábla megközelítőleg egy időben viritson. — Ha ez eljárást szigorúan követjük, az anyarozs tömeges fellépésétől nem kell tartanunk, még a reá nézve legkedvezőbb időjárás mellett sem. **Rennert Adolf**.

— A phylloxera veszedelem legújabb híreink szerint mind fenyegetőbbé válik; annál inkább sajnálnunk kell hogy a budapesti országos phylloxera bizottságból oly kitűnő szakemberek mint Hermann Otto, Ihan Károly és Wartha Vincze urak közelebbről kilépéseket jelentettek be. Hermann ur május 31-ikén kelt levelében a kilépést eként indokolja: Nem sikerülve az, hogy a szakbizottság, mint olyan alakulhasson, én néhány társammal együtt meggyőződtem arról, hogy laikus vezetés, nehézkes burokratikus formák mellett, kezdő deményezés nélkül, a végrehajtás ellenőrzésétől elítve, bizottság legfeljebb csak villám háriótól szolgálhatott volna a ministerium számára. Ilyen szerepre önértetes szakember nem válalkozhatik. Minthogy a phylloxera veszedelmet ignorálni nem lehet, minthogy az a leggyorsabb, legerélyesebb intézkedéseket multhatatlanul megköveteli; minthogy az intézkedéseket csak egy rendszeresen működő, minden kellékekkel felruházott és oly szakbizottság fogatosíthatja, mely önmaga határozza meg egy tanácskozási rendjét, mint működése irányát; minthogy az eddigi bizottság mindezek nélkül szükölködött, a mellett előre látható, hogy úgy a mint a vész terjedni fog s a leg-

becesebb borvidékeket megszállja, elébb nyugtalanság, utóbb bonyodalom fog keletkezni: én mindezeknél fogva a bizottságban részt nem vehetek. —

Nagyon ohajtandó, hogy a fenforgó akadályok elhárítván a kilépett szakférfiak további közreműködésre meggyeressenek.

Üzleti heti szemle.

(A „Pesther Lloyd“ nyomán.)

Gabona és gyapjupiacz Budapest, 1880. június 5-től június 12-éig.

Buza üzletben élénk kereslet, de a mely csakhamar megszűnt, forgalom 60,000 metermázsa, ár 12-10 frt.

Rozs élénk kereslet s áremelkedés, forgalom 4000 metermázsa, ár 10-40 frt.

Árpa üzlet jó, forgalom 2000 metermázsa, ár: takarmányárpa 7-85 frtig, seres árpa 8-75 frtig.

Zab üzlet gyenge, forgalom 4000 metermázsa, ár 7-30 frt.

Törökbuza tartós árakkal, forgalom 6000 metermázsa, ár 7-72 frtig.

Gyapju A lefolyt Medardvásár eredménye nem felelt meg a várakozásnak. Különösen az árak nem feleltek meg az eladok várakozásának. Ujabb tudósítások szerint kevés mennyiségű közép-egynyiretű gyapju is adatott el. A tiszai kétnyiretű teljesen hiányzott. A vásáron körülbelül 350,000 kiló hátmosatu s 200,000 k. izzó gyapju volt forgalomban. A középminőségű egynyiretű gyapju 160—185 frt, kétnyiretű 158—170 frt, baranyai 135—139, hevesi 132—150, tiszai téli gyapju 120—125 frton kelt el 100 kilonként. Durvább minőségű hegyi cikkgypaju 89—88 frt. 100 kilonként. A gyárilag mosott gyapjuból 5200 klgrm. kelt el kilogrmj 2-15—4-00 frt. A (vácsi) vásár f. évi június 20-án kezdődik.

Gabona-árak:

	minimum és maximum: Budapest június 12.	Bécs június 12.
Buza	11-60—12-70 frt	10-65—13-75 frt
Rozs	10-10—10-25 frt	10-90—11-75 frt
Árpa, takarmány	7-75—8-05 frt	7-00—7-75 frt
Árpa, szeszfőzésre	8-30—9-10 frt	8-20—9-20 frt
Árpa, seres	— — —	9-25—10-00 frt
Zab	7-30—7-75 frt	6-50—7-90 frt
Törökbuza	7-40—7-70 frt	8-15—8-70 frt

Budapesti marhavásár június hó 6, 7 és 10. Összes felhajtás 3292 drb nagy és 918 drb. apró marha. Eből eladatott 33 drb. bika, 2243 drb. ökör, 652 drb. vágó tehén, 210 db. fejős tehén, 116 db. bival, 875 db. borju, 43 db. birka. Árak: bika darabonként 80—160 frt, ökör páronként 215—485 frt, vágó tehén páronként 150—260 frt, fejős tehén darabonként 70—180 frt, bival páronként 170—315 frt, borju darabonként 8—15 frt, birka páronként 11—16 frt. Húsárak 100 kilonként: ökörhús 54—56 frt, tehénhús 51—54 frt, borjuhús 60—80 frt, bivalhús 47—51 1/2 frt.

Bécsi marhavásár június hó 8-án. Összes felhajtás 3028 drb és pedig 1387 drb. magyar, 1088 drb. lengyel és

553 drb. német fajta mind hizott állat, melyből 2913 drb. ökör, 71 drb. tehén, 42 drb. bika és 2 drb. bival. Árak 100 kilonként: magyar hizó ökör 52—59 frt, lengyel 51—56 frt, német 52—57 frt, tehén 50—54 frt, bika 49—52 frt, bival 48 frt. Lábán darabonként 120—240 frtot fizettek.

Köbányai sertésvásár június 11-én. (Az első magyar sertésbizalmi részvénytársaság jelentése.) Ámbár a kiviteli üzlet csekély volt, azért a hangulat és az árak a mult hét-hez képest még sem változtak, mert jó áru kerestetett.

Jegyzett árak: magyar válogatott áru 240—300 klgr. 61—62 kr, könnyű 61 1/2—62 1/2 kr, hizalt öreg sertés 300 klgr. felül 59 kr, szerb és román 59—60 kr, klgrkint tiszta súly. Eleség árak: tengeri ó 7-90 kr., uj 7-80 kr., árpa 7-90 kr. metermázsanként készpénz fizetés mellett. Helyi állomány: június 4-én maradt 56,350 drb. Felhajtás: Alvidékről hizott 4800 drb., alvidékről hizó 1220 drb., Szerbiából 510 drb., Romániából 1240 drb., Erdélyből 40 drb., Vidékről sovány 750 drb., Magyar kir. állam vasuttal 100 drb. összesen 65010 drb. Elhajtás: Felvidékre 450 drb., Bécsbe (m. héten 284 drb.) 3040 drb., Csehországba 590 drb., Bodenbachon át 700 drb., Oderbergen át 40 drb., Budapesti fogyasztás 2510 drb., Kültelki fogyasztás 80 drb., összesen 7420 drb. Marad állomány 57,600 drb. A részvény szállásokban 8160 drb. van elhelyezve.

Az egészségügyi és transito szállásokban maradt június 4-én 1880 drb., felhajtott: Szerbiából 507 drb., Romániából 1235 drb., összesen 3522 drb., ezekből eladatott 768 drb., marad állomány 2854 drb. Az egészségi vizsgálatnál eddig 530 drb. a fogyasztás alól kivonatván, kiirtaott.

Disznózsir nagy kereslettel, de gyengébb kínálattal, kész áru hordóval együtt 63—64 frt, június—július havi kötésben hordó nélkül 62—63 frt.

Szalonna üzlet a hét végén élénkült, forgalom, kielégítő, vidéki szalonna 54—55 frt, városi áru 60 1/2—61 frt, füstölt szalonna 65—66 frt.

Bécsi sertésvásár június 8-án. Összes felhajtás 4046 drb. és pedig 874 drb. nehéz. 961 drb. középnehéz és 2211 drb. süldő, melyből 1727 drb. magyar, 2211 drb. orosz-lengyel és 108 drb. oláh fajta. Árak 100 kilonként: nehéz 54—55 frt, középnehéz 50—53 frt, süldő 32—34 frt.

Helyettes szerkesztő: SZABÓ SÁMUEL.

Hirdetések.

Lezálog-kölcsönök

a birodalom bármely részében telekkönyvezett földbirtokra 1000 frttól kezdve bármily magas összegig, 4 1/2 % vagy 6 % kamat mellett törlesztésre a legelőnyösebb feltételek mellett, ugyszintén bekebelezett terhek kifizetését gyorsan eszközli a

Hat. engedélyezett

„Ipar- és kereskedelmi ügynöki iroda“.

(2.) (24—52.) Kolozsvárt, Páris-utca 19-ik sz. sajtóház.
Értekezhetni posta útján, vagy személyesen naponta d. u. 2—4 óráig.

Pincze felszerelési eszközök, bor és sörfejtő szivattyúk, dugaszoló és palaczköltő gépek,

de különösen gazdasági gépek nagy raktára, ugymint
törökbuza morzsolók 35 forinttól kezdve,

Mayer-féle Trieurök,

melyek a konkolyt, bükkönyt és vad zabot tökéletesen kiválasztják
kaphatók kedvező feltételek és jótállás mellett

az első magyar gazdasági gépgyár összpontosított raktár
és gépműhely erdélyországi fióktelepében

(5.)

(16.—45.)

WALSER FERENCZ-nél
Kolozsvártt, bel-monostorutcza 12. szám.

Pinczei árak.

A heti vásár		Egy hectoliter vagy metermázsá*						100 kilo *		1 köbméter	1 kilo
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tüzifa	marhahús
á r a k r a j o z á r o k b a n											
Beszterce	jun. 8	950	700	600	—	400	500	200	100	350	40
Brassó	jun. 11	960*	620*	530*	440*	330	540*	310	230	284	48
Osik-Szereda	jun. 9	900	—	600	575	375	600	210	100	160	40
Déas	jun. 7	780	720	440	360	330	470	380	160	260	40
Déva	jun. 5	1050*	950*	900*	—	—	700*	300	180	200	38
Erszébetváros	jun. 12	800	650	500	—	320	425	300	—	250	44
Fogarás	jun. 4	933	—	533	—	300	613	150	—	250	42
H.-Fehérvár	jun. 5	1210*	1120*	930*	—	—	728*	350	—	240	46
Gy.-Sz.-Miklós	jun. 5	1168	1000	650	600	350	550	220	80	—	40
Kolozsvár	jun. 10	920	—	620	—	360	500	260	200	350	48
H.-Vásárhely	jun. 10	1100*	803*	850*	640*	324	640*	300	100	450	44
Nagy-Enyed	jun. 10	1110*	930*	720*	—	400	490*	500	160	260	44
H.-Szében	jun. 11	870	720	540	480	330	440	210	115	350	45
Begesvár	jun. 3	800	550	550	—	300	440	170	100	150	44
B.-Sz.-György	jun. 7	990	900	600	480	320	500	350	160	250	44
H.-Rógen	jun. 10	900	662	662	—	312	475	230	90	220	44
Sz.-udvarhely	jun. 8	1000	700	700	—	400	525	260	60	200	36

*) A csillaggal jelelt árak metermázsára értendők.

Melléletek

100 darabonként 1 forint 40
kr-ával számíttatnak.

A hirdetés szövegét
a t. megrendelők minden
külön díj nélkül tet-
zés szerint akárhányszor
változtathatják.

Az „Erdélyi gazda” hirdetési díjszabályzata.

A kívánt tér megnevezése	t 1—3 6 12 18 24 30 36 42 52										
	széri hirdetésnél										
	fizetendő forint										
¹⁰ / ₁₆ v. egész oldal	7	20	30	60	95	120	140	160	180	210	
⁸ / ₁₆ v. fél „	4	10	18	33	48	60	70	80	90	105	
⁴ / ₁₆ v. negyed „	3	6	9	17	24	30	35	40	45	53	
² / ₁₆ v. nyolczad oldal	2	3	5	9	12	15	18	20	23	27	
¹ / ₁₆ v. tízenhatod „	1	2	3	5	6	8	9	10	12	14	

Ezenkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányiszor a hirdetés megjelenik.

Egyletünk t. tagjai
és
lapunk t. előfizetői

25% vagyis egy negyedrés
engedményben részesülnek
ha hirdetésük beküldésekor
tagsági vagy előfizető
minőségükre hivat-
koznak.